

Granskning av förebyggande insatser till barn och unga

Rapport
Skövde kommun

KPMG AB

2023-10-23

Antal sidor: 27 inkl bilaga

Antal bilagor: 1

Skövde kommun

Granskning av förebyggande insatser till barn och unga

2023-10-23

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	3
2	Bakgrund	5
2.1	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	5
2.2	Revisionskriterier	6
2.3	Metod	6
3	Aktuell lagstiftning och föreskrifter på området	7
4	Resultat av granskningen	9
4.1	Organisation, ansvar och mål för verksamheten	9
4.2	Förebyggande och uppsökande insatser	11
4.3	Informationsinsatser och kompetens	15
4.4	Samverkan	18
4.5	Uppföljningsarbete	21
5	Slutsats och rekommendationer	25
6	Bilagor	27
6.1	Bilaga A – Socialtjänstens insatser	27

1 Sammanfattning

KPMG har av Skövde kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska kommunens arbete med tidiga insatser för barn som far illa. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2023.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunen har fungerande uppsökande och förebyggande arbete med barn och unga som riskerar att fara illa.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att socialnämnden respektive barn- och utbildningsnämnden delvis säkerställt att det finns ett fungerande uppsökande och förebyggande arbete med barn och unga som riskerar att fara illa. Vi bedömer att det finns förbättringsområden, särskilt avseende informationsinsatser till såväl skolverksamheten som till allmänheten. Vi bedömer även att det finns förbättringspotential avseende uppföljning av arbetet med orosanmälningar, utvärdering av resultat och effekter av de insatser som erbjuds samt kontroll av efterlevnad av rutiner kopplat till orosanmälan och anmälningsskyldigheten. Det finns strukturerade arbetssätt avseende samverkan mellan socialtjänst och skolverksamheten i kommunal regi. Dock är samverkan med friskolan samt den strukturella samverkan på politisk nivå ej lika etablerad.

I det följande redovisas våra bedömningar och rekommendationer kopplat till revisionsfrågorna.

Revisionsfråga	Bedömning: I allt väsentligt	Rekommendationer
Har kommunen uppsökande och förebyggande insatser för barn och unga?	<p>Socialnämnden har insatser av uppsökande och förebyggande karaktär dels genom erbjudanden, dels genom biståndsbeslut. Även barn- och utbildningsnämnden erbjuder i samverkan med socialnämnden förebyggande insatser. Insatserna riktar sig både direkt till barn och ungdomar men även till dess närstående och familjer.</p> <p>Rutiner för orosanmälan finns, men rutinerna saknar för närvarande tydlig information om hantering av orosanmälan vid misstanke om våld och hedersrelaterat våld.</p>	<p>— Säkerställa att det finns rutiner för hantering av orosanmälningar vid misstanke om våld och hedersrelaterat våld.</p>
Revisionsfråga	Bedömning: Delvis	Rekommendationer
Finns utarbetade arbetssätt för att säkerställa kunskap om anmälningsskyldigheten bland personal i skolverksamheten?	<p>Information om orosanmälningar finns inkluderade i introduktionsprogram vid nyanställning inom sektor socialtjänst. Dock saknas motsvarande i de introduktionsprogram som tillämpas inom skolverksamheten, likväl som information om anmälningsskyldigheten.</p>	<p>— Systematisera informationsinsatser till personal i skolverksamheten för att säkerställa att samtliga medarbetare har kännedom om anmälningsskyldigheten och de insatser socialtjänsten erbjuder.</p> <p>— Säkerställa att personal inom skolverksamheten vid introduktion</p>

Skövde kommun

Granskning av förebyggande insatser till barn och unga

2023-10-23

	Socialtjänsten genomför riktade informationsinsatser till skolverksamheten, men detta sker främst på förekommen anledning och följer ej en systematik.	informerar om anmälningsskyldigheten.
Revisionsfråga	Bedömning: Delvis	Rekommendationer
Genomförs informationsinsatser för att öka medvetenheten hos allmänheten om möjligheten till att anmäla misstankar om att barn far illa?	Kommunens hemsida innehåller beskrivning av såväl hur privatpersoner kan göra en orosanmälan som om anmälningsskyldigheten för yrkesverksamma. Det genomförs inte särskilda informationsinsatser till allmänheten för att upplysa om socialtjänstens uppsökande och förebyggande arbete i någon större utsträckning.	— Tillse att allmänheten erbjuds riktade informationsinsatser för att upplysa om socialtjänstens förebyggande insatser och möjligheten att göra orosanmälningar.
Revisionsfråga	Bedömning: Delvis	Rekommendationer
Finns rutiner för samverkan mellan socialtjänst och skolverksamhet i syfte att tidigt fånga upp behov av stöd bland barn och unga?	Det finns ett etablerat samarbete genom olika samverkansforum, både internt och externt med andra kommuner och aktörer i samhället. Den samverkan som finns mellan socialtjänst och skolverksamheten omfattar främst skolan i kommunal regi. Samverkan på strukturnivå, det vill säga på politisk nivå, kan även intensifieras.	— Säkerställa samverkan med samtliga skolor i kommunen, även de kommuner som utförs i fristående regi. — Tillse att det finns en ändamålsenlig samverkan rörande förebyggande och uppsökande insatser på politisk nivå
Revisionsfråga	Bedömning: Delvis	Rekommendationer
Finns ett systematiserat arbete med uppföljning, utvärdering och utveckling av de uppsökande och förebyggande insatserna?	Det finns till viss del ett systematiserat arbete med uppföljning av insatser inom området. Det finns dock förbättringspotential avseende löpande uppföljning av orosanmälningar, utvärdering av insatserna samt egenkontroll avseende efterlevnad av rutiner för anmälningsskyldighet.	— Säkerställa att uppföljning av arbetet med orosanmälningar sker systematiskt och löpande under året och att resultatet ligger till grund för verksamhetsutvecklingen. — Tillse att kontroll av efterlevnad av anmälningsskyldigheten genomförs systematiskt.

2 Bakgrund

Den psykiska ohälsan bland barn och unga har ökat under de senaste decennierna. Många ungdomar upplever stress, sömnsvårigheter, huvudvärk, ångest och svårigheter att hantera vardagen. Barn med sämre socioekonomiska förutsättningar och placerade barn har en ökad risk för psykisk ohälsa.

Socialtjänsten ska enligt socialtjänstlagen verka för att barn och unga växer upp under trygga förhållanden. Förebyggande arbete har en central betydelse i socialnämndens arbete för att se till att barn och deras familjer vid behov får tillgång till stöd och skydd. Barn till vårdnadshavare med missbruk, psykisk sjukdom, eller i familjer där våld förekommer har en ökad risk att utveckla psykiska problem och det är av särskild vikt att skydda denna grupp genom förebyggande insatser. I socialnämndens uppgifter ingår att man ska bedriva uppsökande verksamhet och annat förebyggande arbete för att förhindra att barn och unga far illa. I arbetet med barn som far illa är de skyldiga att samverka med bland annat hälso- och sjukvården, skolan och polisen. Socialtjänsten har ett särskilt ansvar för att samverkan kommer till stånd. I de fall socialtjänstens förebyggande insatser uteblir eller samverkan inte kommer till stånd riskerar barn och unga att fara illa och eller att utveckla psykisk ohälsa.

Kommunens revisorer har med grund i sin risk- och väsentlighetsanalys beslutat att granska arbetet med förebyggande insatser för barn och unga.

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Granskningen har syftat till att bedöma om kommunen har fungerande uppsökande och förebyggande arbete med barn och unga som riskerar att fara illa.

Granskningen har omfattat följande revisionsfrågor:

- Har kommunen uppsökande och förebyggande insatser för barn och unga?
- Finns utarbetade arbetssätt för att säkerställa kunskap om anmälningsskyldigheten bland personal i skolverksamheten?
- Genomförs informationsinsatser för att öka medvetenheten hos allmänheten om möjligheten till att anmäla misstankar om att barn far illa?
- Finns rutiner för samverkan mellan socialtjänst och skolverksamhet i syfte att tidigt fånga upp behov av stöd bland barn och unga?
- Finns ett systematiskt arbete med uppföljning, utvärdering och utveckling av de uppsökande och förebyggande insatserna?

Granskningen har omfattat socialnämndens arbete med förebyggande och uppsökande insatser samt samverkan med barn- och utbildningsnämnden. Granskningen har avsett formen för arbetet och inte myndighetsutövningen i sig.

2.2 Revisionskriterier

Granskningen har utgått från nedanstående revisionskriterier:

- Kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6 §
- Socialtjänstlagen (2011:453) 3 kap 1–3 §§, 4 kap 1 §, 5 kap 1 § samt 14 kap 1 §
- Skollagen (2010:800) 29 kap 13 §
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete, SOSFS 2011:9
- Tillämpbara interna regelverk, policys och beslut

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier och intervjuer. Ett antal dokument har analyserats och granskats såsom verksamhetsplaner, internkontrollplaner, riktlinjer och rutiner för orosanmälan, introduktionsprogram, samverkansrutiner och avtal samt uppföljningsdokument av olika slag.

Intervjuer har genomförts med följande funktioner inom sektor socialtjänst/ socialnämnden:

- Sektorchef
- Stabschef
- Avdelningschef barn- och ungdomsavdelningen
- Enhetschef boende – och rådgivningsenheten
- Enhetschef mottagnings- och samverkansenheten
- Socialnämndens ordförande

Intervjuer/avstämningar har genomförts med följande funktioner inom sektor barn- och utbildning / barn- och utbildningsnämnden:

- Avdelningschef elevhälsan
- Enhetschef elevhälsan
- Specialpedagog
- Kurator grundskola
- Kurator gymnasieskola
- Barn- och utbildningsnämndens ordförande

Rapporten har faktakontrollerats av sektorchef för sektor socialtjänst samt avdelningschef för barn- och elevhälsan i syfte att verifiera dess uppgifter. Ordförande från socialnämnden respektive barn- och utbildningsnämnden har även givits möjlighet att faktakontrollera rapporten.

3 Aktuell lagstiftning och föreskrifter på området

3.1.1 Socialtjänstlagen (2011:453)

Socialnämnden ska sörja för att barn och ungdomar som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det skydd och stöd de behöver. Detta i form av bland annat uppsökande verksamhet och annat förebyggande arbete samt motverka missbruk bland barn och unga (5 kap. 1 § SoL). Myndigheter och yrkesverksamma som hälso- och sjukvård, förskola, skola, socialtjänst samt Polismyndigheten är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa (14 kap. 1 § SoL).

När socialnämnden får kännedom om barn som kan fara illa behöver socialnämnden göra en skyddsbedömning för att ta ställning till om barnet har behov av omedelbart skydd. Vidare behöver socialnämnden skyndsamt besluta om utredning ska inledas eller ej, detta genom en så kallad förhandsbedömning. Socialnämndens uppgift är att utifrån utredningen ta ställning till om barnet har behov av insatser från nämnden. Om nämnden får kännedom om något som kan innebära att nämnden kan behöva ingripa till ett barns skydd eller stöd kan en utredning genomföras oavsett barnets eller vårdnadshavares inställning (11 kap. 1–2 §§ SoL).

3.1.2 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2011:09)

Den som bedriver socialtjänst ska fortlöpande bedöma om det finns risker som kan medföra brister i verksamhetens kvalitet. Riskanalys är därmed en obligatorisk del av det systematiska förbättringsarbetet. Vidare ska socialnämnden utöva egenkontroll med den frekvens och i den omfattning som krävs för att kunna säkra verksamhetens kvalitet. (SOSFS 2011:9).

3.1.3 Skollagen (2010:800) och Förordning om statsbidrag för personalkostnader för skolsociala team (2023:179)

Skollagens trettonde paragraf gör gällande att huvudmannen för verksamheten samt den som är anställd i sådan verksamhet, på socialnämndens initiativ ska samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som berörd i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa. Bestämmelser om skyldighet att anmäla till socialnämnden att ett barn kan behöva nämndens skydd finns i 14 kap. 1 § socialtjänstlagen (2011:453). Av förordning om statsbidrag för personalkostnader för skolsociala team, som trädde i kraft 10 maj 2023, framgår att Skolsociala team är ett sätt för personal från skolan och socialtjänsten att samverka för trygghet och studiero, samt för att öka elevernas närvaro i skolan. Med anledning av förordningen infördes ett nytt statsbidrag som får användas till personalkostnader i skolsociala team i grundskolan och gymnasieskolan. Teamet ska omfatta minst två årsarbetskrafter, där en arbetskraft ska avse skolpersonal och en arbetskraft ska avse personal från socialtjänsten.

Skövde kommun

Granskning av förebyggande insatser till barn och unga

2023-10-23

3.1.4 Kommunallagen (2017:725)

Nämnderna ska var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten. De ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt (Kommunallag 6 kap. 6 §).

4 Resultat av granskningen

4.1 Organisation, ansvar och mål för verksamheten

4.1.1 Socialnämnden

Socialnämnden i Skövde kommun fullgör enligt reglemente¹ uppgifter inom socialtjänsten avseende både förebyggande verksamhet och individuellt inriktat utrednings- och behandlingsarbete. Nämnden fullgör även uppgifter och insatser till socialt utsatta barn och unga, som är aktuellt i denna granskning. Socialnämndens arbete administreras av sektor socialtjänst. Till verksamheten hör bland annat familjerättsliga uppgifter, familjerådgivning, familjecentralerna², för ensamkommande flyktingbarn och Barnahus Skaraborg³.

Sektor socialtjänst är uppdelad i två övergripande avdelningar, vuxenavdelningen samt barn- och ungdomsavdelningen. Inom ramen för barn- och ungdomsavdelningen finns följande enheter;

- Mottagnings- och samverkansenheten som bland annat ansvarar för mottagande och hantering av orosanmälningar. På denna enhet finns även två förebyggande ungdomssamordnare (tidigare kallade fältarbetare), vars uppdrag är att arbeta förebyggande mot narkotika, psykisk ohälsa samt kriminalitet gällande ungdomar 13–20 år.
- Utredningsenheten som ansvarar för utredning om barn och ungas behov. Enheten är uppdelad på en barngrupp och en ungdomsgrupp.
- Insatsenheten som arbetar med familjehemsvård. Inom denna enhet följs beslutade insatser upp. Uppföljning sker även av placerade barn.
- Familjerätts- och behandlingsenheten som ansvarar för familjebehandling och familjerättsfrågor.
- Boende- och rådgivningsenheten som ansvarar för två HVB- hem och ett stödboende, familjerådgivning samt de familjecentraler som finns i kommunen.

Enligt uppgift inkommer orosanmälningar via kommunens e-tjänst eller formulär på den externa hemsidan eller via telefon. När en orosanmälan inkommit till socialtjänsten behandlas den av mottagningssekreterarna på mottagnings- och samverkansenheten, som gör en skyddsbedömning (även kallad akut bedömning). Vid skyddsbedömningen bedöms om oron är så allvarlig att barnet eller ungdomen är i akut behov av skydd.

¹ Beslutad av kommunfullmäktige 30 maj 2022, §70/22

² Verksamheten erbjuder hälsofrämjande, tidigt förebyggande samt stödjande insatser till föräldrar och barn. På familjecentralerna finns flera funktioner samordnade med resurser inom exempelvis mödrahälsovård, barnhälsovård, öppen förskola samt förebyggande socialtjänst.

³ Verksamhet där polis, åklagare, socialtjänst, barnläkare och barn- och ungdomspsykiatri arbetar tillsammans för att hjälpa barn under 18 år som blivit utsatta för brott.

Akut behov kan exempelvis vara att barnet i fråga är utsatt för övergrepp i hemmet. När en orosanmälan inkommit har socialtjänsten sedan 14 dagar på sig att göra en förhandsbedömning, vilket innebär att mottagningssekreterarna beslutar om att antingen inleda eller ej inleda en utredning. Om det under denna fas framkommer att barnet eller ungdomen far illa, lämnas ärendet över till utredande socialsekreterare på utredningsenheten som inleder en utredning. I utredningsfasen samlar socialsekreteraren in information och gör en bedömning om barnet eller familjen är i behov av stöd. Utredningen ska färdigställas inom fyra månader.

4.1.1.1 Socialnämndens mål för verksamheten

Av socialnämndens verksamhetsplan för 2023–2025⁴ framgår att nämnden, utifrån kommunfullmäktiges mål, beslutat om ett eget övergripande nämndmål för 2023, *Socialnämndens verksamhet ska inriktas på att stärka individens möjligheter till ett oberoende och självständigt liv* med följande strategier för att nå målet;

- Tidiga insatser
- Förebyggande insatser
- Tillgänglig socialtjänst
- Evidensbaserade insatser
- Ökad delaktighet – ökat brukarinflytande
- Samverkan och samordning på alla nivåer, internt och externt

Det finns även ett antal aktiviteter som kan härledas till området. Exempel på aktiviteter är drogförebyggande arbete, missbruksarbete i familjeperspektiv, stödjande insatser för barn i vårdnadskonflikt samt våld i nära relation med fokus på hedersproblematik.

Inför arbetet med verksamhetsplanen har en generell analys genomförts där nämnden konstaterar att antalet orosanmälningar och utredningar ökat. Barn i vårdnadskonflikt är även alltmer aktuella för barnavårdsutredning.

4.1.2 Barn- och utbildningsnämnden

Barn- och utbildningsnämnden i Skövde kommun fullgör enligt reglemente⁵ uppgifter inom förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola och elevhälsan. Barn- och utbildningsnämndens arbete administreras av sektor barn- och utbildning. Sektorerna är uppdelade i fyra övergripande avdelningar, avdelning förskola, avdelning grundskola och anpassad grundskola, avdelning gymnasieskola och anpassad gymnasieskola samt avdelning barn- och elevhälsa. Inom barn- och elevhälsan finns två enheter, *Sociala kompetenser* med skolkuratorer och studie- och yrkesvägledare samt *Medicinska kompetenser* med skolsköterskor, logopedier och psykologer. På respektive avdelning finns även ett antal specialpedagoger.

⁴ Beslutad av socialnämnden 2022-11-03 § 61/22

⁵ Beslutad av kommunfullmäktige 30 maj 2022, § 68/22

4.2 Förebyggande och uppsökande insatser

4.2.1 Insatser som erbjuds inom socialtjänst

I intervjuer framgår att socialtjänsten har ett antal förebyggande och uppsökande insatser, och att det finns insatser för olika åldersgrupper. En gemensam uppfattning i intervjuer är dock att det inte finns ett lika stort utbud av förebyggande insatser för åldersgruppen 7–12 år.

I en sammanställning som vi mottagit inom ramen för granskningen framgår att insatserna inom sektor socialtjänst är uppdelade på dels målgruppens ålder, dels på stöd som individen kan söka själv och insatser som kräver ett biståndsbeslut efter en genomförd biståndsbedömning. Nedan listas de insatser som erbjuds utan biståndsbeslut. För en sammanställning av samtliga insatser som erbjuds, även de som kräver biståndsbeslut, se bilaga A.

- Inom ålderskategorin 0–6 år finns två familjecentraler (Symfoni och Kärnan) som bland annat erbjuder öppen verksamhet, ICDP⁶, föräldragrupp, föräldrarådgivning samt ABC⁷ för barn mellan 3–6 år.
- Inom ålderskategorin 0–12 år finns bland annat stödinsatser som familjestöd.
- Inom ålderskategorin 0–20 år finns bland annat stödinsatser som resursmöte/SIP, ABC för barn mellan 7–12 år och ABC tonår⁸ för ungdomar mellan 13–19 år, Komet (kommunikationsmetod)⁹, familjerättslig rådgivning och samarbetssamtal.
- Inom ålderskategorin 13–20 år finns de förebyggande ungdomssamordnarna som bland annat erbjuder stödinsatser som sociala insatsgrupper (SIG), medling vid brott, samtal och lotsning samt föräldrawebben¹⁰. Vidare finns Locus som erbjuder kunskapsstöd, rådgivning samt stöd- och behandlingsinsatser till ungdomar och föräldrar vid risk- och missbruk och kriminalitet. Utöver detta finns familjeteamet som erbjuder familjestöd.

Utöver ovanstående finns även Trygghetscirkeln (COSP), ett föräldrastödsprogram med fokus på att stärka relationen mellan förälder och ungdom. Kursen ges både individuellt och i grupp, och bygger på anknytningsteori som handlar om nära och känslomässiga relationer och dess betydelse för individuell utveckling.

---

⁶ Vägledande samspel

⁷ Föräldrastödsprogram som vänder sig till alla föräldrar till barn i olika åldersgrupper. Syftet med ABC är att stärka familjerelationer samt hjälpa föräldrar att handskas bättre med vardagssituationer

⁸ Motsvarande till ABC men för föräldrar och tonåring

⁹ Föräldrastödprogram som syftar till att förbättra kommunikationen och relationen mellan förälder och ungdom

¹⁰ Ett webbaserat program till föräldrar. Programmet riktar sig till föräldrar till barn i åldern 11–17 år, och innehåller en digital kurs med avsnitt om hur de kan stärka sin relation till barnen. Intresseanmälan kan göras löpande på kommunens hemsida.

Som nämnt i avsnitt 4.1.1 finns det två förebyggande ungdomssamordnare inom socialtjänsten, som arbetar preventivt på flera nivåer med ungdomar i ålderskategorin 13–20 år. Av dokumentet *Beskrivning av arbete förebyggande ungdomssamordnare*¹¹ framgår att ungdomssamordnarna arbetar med förebyggande metoder som riktar sig till alla ungdomar. Samordnarna utför även det så kallade YAM¹²-programmet tillsammans med elevhälsan inom skolan. Utöver detta genomförs även ”Infotorg” på alla högstadieskolor varje år, där eleverna får information inom olika ämnen exempelvis spelberoende. Av beskrivningen framgår att ungdomssamordnarna besöker fritidsgårdarna i Skövde, på kvällstid, för att upprätthålla relationer med personal och byta information. Samtidigt syftar insatsen till att vara tillgänglig för svar på frågor från både personal och ungdomar om socialtjänsten. Socialtjänsten har för detta ändamål upprättat en rutin för kvällsarbete¹³. Samordnarna bedriver även uppsökande arbete vid ungdomsarrangemang och vid identifierade riskområden. I intervju uppges att denna insats genomförs vid särskilda händelser och inte systematiskt på helger eller kvällar. Enligt uppgift beror detta på att socialtjänsten bedömt att det ej funnits behov av detta. Av tidigare nämnd sammanställning framgår även att ungdomssamordnarna erbjuder SIG, som är en arbetsform som inte kräver ett biståndsbeslut. Insatsen sker löpande och parallellt med en pågående utredning vid socialtjänsten. Arbetsgruppen består av representanter från socialtjänsten, skolan, Polismyndigheten samt fritidsverksamheten. Syftet med insatsen är att samordna stödet kring den unge för att förhindra fortsatt kriminalitet.

I intervju uppges att socialtjänsten för närvarande arbetar med att starta upp Mini-Maria, som är en verksamhet med syfte att nå ungdomar och deras närstående i ett tidigt skede för att förhindra drogberoende och psykisk ohälsa.

4.2.2 Insatser som erbjuds inom barn- och utbildning

I intervjuer med representanter från sektor barn- och utbildning framgår att verksamheten arbetar med YAM inom elevhälsan. Enligt uppgift erbjuds YAM till samtliga elever i årskurs 8, inkluderat elever inom friskolan.

Skolsköterskornas hälsosamtal genomförs löpande, och är en stor del av de förebyggande insatserna enligt respondenterna. Elevhälsan är även med på föräldramöten, särskilt när det gäller studieövergångar. Utöver detta erbjuds ACT¹⁴, som är en stressreducerandemodell för unga vuxna. Modellen syftar till att hjälpa individen att minska nedstämdhet, ångest och depression. Denna insats erbjuds till elever inom årskurs 1 och 2.

I intervju uppges även att skolverksamheten använder sig av Stockholmsenkäten, som går ut till elever i årskurs 4 och 8 på grundskolan och årskurs 1–2 på gymnasiet.

---

¹¹ Senast uppdaterad 2023-09-12

¹² Youth Aware of Mental health. Hälsöfrämjande och preventiv insats, vars syfte är att förbättra den psykiska hälsan hos skolelever samt minska självmordshandlingar. Insatsen syftar även till att främja utvecklingen av elevens problemlösande förmåga och emotionella intelligens.

¹³ Senast uppdaterad 2019-05-02

¹⁴ Acceptance and Commitment Therapy

Eleverna genomför enkäten i klassrummen. Baserat på det som framkommit i enkäten går sedan elevhälsan igenom resultatet på ett individuellt möte med eleven. Vidare lyfts det fram att elevhälsan har genomfört insatser med information om puberteten, som baserats på Ungdomsmottagningens material, samt insatser kopplat till identitet och grupstryck.

Av intervjuer framkommer att det inom elevhälsan sker flera insatser som är individbaserade, men att det finns förbättringspotential att arbeta mer förebyggande och främjande på gruppnivå. Av mottagen dokumentation¹⁵ framgår att detta bland annat sker genom att erbjuda särskilda informationsinsatser med olika teman som fångar elevernas nyfikenhet, exempelvis information om sociala medier. Insatsen genomfördes senast hösten 2022. Informationsinsatsen sker där det är många elever i rörelse och även lärare bjuds in. Under läsåret 2023/2024 är ambitionen att öka elevernas inflytande på val av tema samt att involvera hela elevhälsan.

4.2.3 Rutiner avseende orosanmälan samt vid misstanke om drogmissbruk

I intervju uppges att socialtjänsten och skolan, i samverkan, tagit fram en rutin för anmälningsmöten¹⁶ mellan förskola/skola och socialtjänst. Syftet är att skolan ska uppmärksamma socialtjänsten genom ett anmälningsmöte vid eventuell oro för att ett barn eller ungdom far illa eller riskerar att fara illa. Av rutinen framgår att förskolan eller skolan ska kontakta mottagningsgruppen på socialtjänsten för att boka in ett anmälningsmöte vid eventuell oro. Skolan ska sedan bjuda in vårdnadshavare, berörd personal och socialtjänsten till mötet. Under mötet beskriver personal från skolan vad oron grundar sig på och skickar därefter in en orosanmälan via e-tjänsten på kommunens hemsida. Socialtjänsten fortsätter därefter samtalet i enrum med familjen och inleder en förhandsbedömning. I de fall det finns misstanke om sexuella övergrepp, hedersproblematik, våld i nära relationer eller barnmisshandel ska vårdnadshavaren enligt rutinen inte informeras. Detta framgår även av den tillhörande anmälningsblanketten för barnvårdsärenden. Dock finns inga särskilda rutiner som beskriver tillvägagångssätt vid misstanke om våld.

I intervju uppges att rutinen för anmälningsmöte arbetats fram i syfte att i ett första skede informera familjen om oron som uppmärksammats i skolan innan en anmälan görs, för att säkerställa att familjen är delaktig i hela processen. Om eleven har skyddade personuppgifter följs en särskild handlingsplan¹⁷.

Av socialnämndens verksamhetsplan för 2023–2025 framgår att det drogförebyggande arbetet är ett av nämndens prioriterade fokusområden. Med anledning av detta har en ANDT-satsning genomförts under 2022 som utmynnat i en projektrapport för fortsatt arbete. Syftet med satsningen var att arbeta fram ett systematiskt och hållbart ANDT-arbete i hela kommunen. Enligt projektrapport ANDT-satsningen, Skövde kommun,

---

¹⁵ Dokumentet *Förbättringsarbete- synliggöra elevhälsan*. Framgår ej datum.

¹⁶ Rutin för anmälningsmöten 2023-07-21

¹⁷ Handlingsplan för barn/elever med skyddade personuppgifter. Senast reviderad 2021-03-03. Dokumentansvarig enhetschef barn- och elevhälsa

innebär detta att "alla elever ska nås av olika drogförebyggande insatser över tid, oavsett vilken skola de går på eller lärare de har. Arbetet ska påbörjas tidigt, redan i årskurs 5, och innehåll anpassas efter elevens ålder. Det drogförebyggande arbetet ska dessutom återkomma regelbundet under elevens skolgång". Av projektrapporten framgår även att det förebyggande arbetet har sin grund i tidiga insatser och att tidiga och hälsofrämjande insatser är centralt för elevhälsan.

Sektor barn- och utbildning har även tagit fram en handlingsplan mot tobak, alkohol och droger för skolor inom kommunen¹⁸. Handlingsplanen innehåller information om rutin vid misstanke om nyttjande och missbruk av alkohol och droger. I ett första skede kontaktar personal som påträffar en alkohol- eller drogpåverkad elev rektor, mentor och elevhälsan. Vårdnadshavare för barn under 18 år kontaktas av rektor, som även tar kontakt med polis. Vid misstanke att eleven i fråga far illa med anledning av missbruksproblematik ska en anmälan till socialtjänsten göras. Handlingsplanen omfattar även information om samarbete mellan skolverksamheten, socialtjänst och polisen.

4.2.4 Bedömning

Enligt socialtjänstlagens 14 kapitel, 1 §, ska socialnämnden sörja för att barn och ungdomar som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det skydd och stöd de behöver. En betydande del i detta är att arbeta med uppsökande och främjande insatser, för att i ett tidigt skede uppmärksamma riskbeteende hos barn och unga. Skolverksamheten utgör även en viktig del i detta arbete. Vår granskning visar att såväl socialnämnden som barn- och utbildningsnämnden erbjuder insatser av uppsökande och förebyggande karaktär. Insatserna riktar sig både direkt till barn och ungdomar men även till dess närstående och familjer. Vi konstaterar att flertalet av insatserna som erbjuds ej kräver biståndsbeslut. Med anledning av detta finns det möjlighet för familjer som upplever en oro för sitt barn eller ungdom att söka stöd och rådgivning utan ett beslut om insats.

En stor del av uppsökande arbete är att anmäla oro för barn eller ungdomar om detta uppmärksammas, inte minst inom skolans verksamhet där yrkesverksamma har anmälningsskyldighet enligt socialtjänstlagen. Vi kan av granskningen notera att det finns rutiner för orosanmälan samt rutiner för misstanke vid brott eller drogmissbruk. Dock finns en avsaknad av tydliga rutiner för hur orosanmälan ska hanteras vid misstanke om sexuella övergrepp, hedersproblematik, våld i nära relationer eller barnmisshandel.

Utifrån redovisade iakttagelser bedömer vi att kommunen i allt väsentligt har uppsökande och förebyggande insatser för barn och unga. Vi bedömer även att det finns rutiner för arbetet med orosanmälningar, men att dessa kan utvecklas till att även inkludera information om hur oro ska hanteras vid eventuell misstanke om övergrepp, hedersproblematik och våld i nära relation.

---

¹⁸ Senast reviderad 2020-04-01

4.3 Informationsinsatser och kompetens

4.3.1 Kommunens hemsida

På kommunens externa hemsida finns övergripande information avseende barn, unga och familj. Hemsidan innehåller rubrikerna oro för ett barn, efter orosanmälan, ansöka om stöd, stöd till föräldrar och familj samt stöd till barn och unga. På hemsidan finns det även en e-tjänst för orosanmälan, samt länkhänvisningar till Socialstyrelsens information om skyldigheter att anmäla oro för barn. Hemsidan innehåller information om såväl vad privatpersoner som har oro för ett barn eller ungdom i sin närhet kan göra som information till personal som arbetar med barn eller unga. Privatpersoner som har oro att ett barn far illa eller riskerar att fara illa uppmanas av informationen på hemsidan att ta kontakt med sektor socialtjänst. Personal som arbetar med barn och unga uppmanas däremot att anmäla oro genom e-tjänsten eller via skriftligt brev till socialtjänsten. Kontaktuppgifter till sektor socialtjänst, socialjouren samt mottagningssekreterarna finns tillgängliga på hemsidan.

Vad gäller information till personal som arbetar med barn och unga framgår det av hemsidan att personal som arbetar med barn och unga har en anmälningsskyldighet och att de ska anmäla sin oro. Som anmälningsskyldig finns det ej möjlighet att vara anonym, medan detta är möjligt som privatperson. På hemsidan finns även en kortfilm från Socialstyrelsen som riktar sig till anmälningsskyldiga.

Utöver information om anmälningsskyldighet och orosanmälan finns även information om de insatser som erbjuds inom socialtjänst och barn- och utbildning. Därtill finns en hänvisning till kommunens intranät där personal som arbetar med barn och unga kan ta del av en mer fördjupad film med information om orosanmälan och socialtjänstens arbete. I intervju uppges att ett omfattande arbete med att uppdatera hemsidan och intranätet med information inom detta område pågått under året.

4.3.2 Information och instruktioner till anställda

4.3.2.1 Socialtjänst

Vi har inom ramen för granskningen mottagit en introduktionsplan för nyanställda¹⁹ på sektor socialtjänst. Av planen framgår att ett introduktionsschema ska utformas för varje anställd. För detta finns en mall, där det framgår att ett moment är att gå igenom ärendegången i olika arbetsmoment, riktlinjer och rutiner på respektive avdelning och enhet. Genomgång av övergripande riktlinjer och rutiner som finns på intranätet som ska inkluderas vid genomgången är bland annat information om våld i nära relation, samverkan samt rutin för internrapportering barn som far illa.

---

¹⁹ Introduktion för nyanställda på sektor socialtjänst i Skövde kommun. Antogs 2014-04-03. Senast reviderad 2019-02-22.

Utöver detta finns även en instruktion för handläggning av serviceinsatser på Familjeenheten²⁰. Instruktionen omfattar information om kontaktvägar, ärendehantering samt ansökan eller anmälan. Av dokumentet framgår att ärendet aktualiseras genom e-tjänsten för serviceinsatser med en bokad telefontid men även att ärenden kan aktualiseras genom telefonsamtal eller mejl till verksamheten. Den medarbetare som har tagit emot ett mejl eller telefonsamtalet ska enligt instruktionen fördela ärendet enligt interna rutiner. Den som tilldelats ärendet ska sedan ta kontakt med sökanden och under det första mötet genomföra en gemensam planering för genomförandet av den önskade insatsen. Löpande bedömningar om insatsen motsvarar behoven eller om behoven är mer omfattande och det föreligger ett behov av utredning görs tillsammans med familjen eller ungdomen.

4.3.2.2 Barn- och utbildning

I intervju uppges att information om orosanmälningar och arbete för att upptäcka om ett barn far illa finns tillgänglig på kommunens intranät, och att informationen även är tillgänglig för samtlig personal. Av de introduktionsprogram som tillämpas vid nyanställning, framgår ej information om anmälningsskyldigheten.

Av mottagen dokumentation²¹ framgår skolans förfarande vid orosanmälan, där det framgår att en anmälningsblankett fylls i e-tjänsten. Kurator är behjälplig vid orosanmälan. Av informationen framgår även att alla i skolan har anmälningsskyldighet. I intervju uppges att information om anmälningsskyldigheten lyfts på arbetsplatsträffar (APT). En gemensam upplevelse från respondenter i granskningen är att det ges information om anmälningsskyldigheten, men att kunskapen kring detta kan förbättras.

Vidare finns det riktlinjer för trygghet och studiero samt polisanmälan²², som till viss del innehåller information om skolans agerande vid elever med riskbeteende. I kommunens verksamhetssystem finns även processbeskrivningar med information om hur skolans personal ska hantera skolfrånvaro för att förebygga risk för barn/ungdom att fara illa.

4.3.3 Riktade informationsinsatser

4.3.3.1 Informationsinsatser till skolverksamheten

I intervju framförs att socialtjänsten genomfört informationsinsatser avseende anmälningsskyldigheten till skolverksamheten, där även medarbetarna inom skolan fått diskutera eventuella scenarion. Vidare uppges att det har genomförts utbildningar avseende ANDT i ett samlat forum som kallas Kraftsamling. Socialtjänstens förebyggande ungdomssamordnare har även genomfört informationsinsatser avseende ANDT, samt informerat berörd personal på skolor och fritidsgårdar om

---

²⁰ Instruktion för handläggning av serviceinsatser på Familjeenheten, 2023-09-27

²¹ Dokumentet Anmälningar socialtjänst och polisanmälningar. Framgår ej datum.

²² Beslutad av barn- och utbildningsnämnden 2022-08-29 § 60/22

anmälningsskyldighet. Personalen har även möjlighet att kontakta samordnarna vid frågor.

Enligt uppgift genomförs ovan nämnda informationsinsatser på förekommen anledning. Det saknas även en formaliserad rutin för informationsinsatser om anmälningsskyldigheten, utan det sker vid behov eller vid önskemål om genomgång från skolverksamheten. Anledningen till detta uppges vara socialtjänstens resursbrist.

I intervju uppges att socialtjänsten får in färre anmälningar från förskolan än från övriga skolverksamheter. Enligt uppgift ger detta en indikation på var informationsinsatser behöver riktas.

Av mottagen dokumentation framgår ej tidsintervall för informationsinsatser avseende orosanmälningar och anmälningsskyldighet.

4.3.3.2 Informationsinsatser till allmänheten

Vad gäller riktade informationsinsatser till allmänheten uppges i intervju att det framför allt är informationen på hemsidan som är tillgänglig för medborgare, men att inga särskilda informationsinsatser eller kampanjer genomförs.

4.3.4 Bedömning

Granskningen visar att det finns utarbetade arbetssätt för att informera om anmälningsskyldigheten. Information om förhållningssätt till anmälan av oro för barn och ungdom ingår i introduktionsprogrammen vid nyanställning inom sektor socialtjänst. Dock saknas motsvarande information i introduktionsprogrammen för personal i skolverksamheten, likväl som att det saknas information om anmälningsskyldigheten.

Vi konstaterar vidare att riktade informationsinsatser till personal inom skolverksamheten sker på förekommen anledning, och därmed ej systematiskt. I intervjuer har det även uppgetts att kunskapen om anmälningsskyldighet inom skolan kan förbättras.

Vi kan av granskningen konstatera att kommunens hemsida innehåller beskrivning av hur privatpersoner kan göra en orosanmälan samt om anmälningsskyldigheten för yrkesverksamma. Dock ser vi att det inte genomförs särskilda informationsinsatser till allmänheten för att upplysa om socialtjänstens uppsökande och förebyggande arbete i någon större utsträckning.

4.4 Samverkan

4.4.1 Samverkansforum och rutiner för samverkan med barn- och utbildning

Ett av de samverkansforum som lyfts fram i intervjuer är *Gemensamma krafter*, vars syfte är att dela information, tidigt förmedla kontakter samt samordna insatser. Forumet finns för högstadiet och gymnasiet, och ska enligt intervjuade även implementeras på förskolan.

Gemensamma krafter för högstadiet är en samverkansform som finns på samtliga högstadieskolor i kommunen, även friskolorna. Ansvariga för forumet är de förebyggande ungdomssamordnare som organisatoriskt tillhör barn- och ungdomsavdelningen på sektor socialtjänst. *Gemensamma krafter* genomförs en gång per termin på varje högstadieskola, och närvarande under träffarna är rektor, skolsköterska, kurator, elevcoach, fritidsgårdspersonal samt förebyggande ungdomssamordnare²³. På träffarna informeras funktionerna om kommunens nuläge avseende ungdomar bland annat vad gäller aktiviteter och riskbeteenden inom den egna sektorn. De förebyggande ungdomssamordnarna informerar om resurser inom socialtjänsten och kan lotsa vidare personal inom den egna sektorn. Motsvarande forum finns för gymnasiet, där representanter i kunskapshöjande forum inom ANDT²⁴-området från elevhälsan, Locus, drogförebyggande samordnare samt polis deltar. Vid behov bjuds även andra aktörer in. Ansvarig för träffarna alternerar mellan deltagande.

I intervju uppges att ett arbete med att skapa ett *Skolsocialt team* pågår, med syfte att öka närvaro och måluppfyllelse hos elever i skolan. Syftet med teamet är även att socialtjänsten ska ges förutsättningar att i ett tidigt skede arbeta uppsökande och förebyggande. Teamet ska bestå av representanter från barn- och elevhälsan samt socialtjänstens familjerätts- och behandlingsenhet. Arbetsformen kommer att ta form under hösten 2023, med ambitionen om att kunna erbjuda vårdnadshavare familjebehandling i skolsamverkan. Teamet ska därmed stödja kommunens skolor och i nära samverkan med skolans elevhälsoteam i det systematiska arbetet med att främja närvaro. Teamet kommer att erbjuda rådgivning och handledning kring skolans arbete med problematisk skolfrånvaro, för att arbeta förebyggande mot att barn riskerar att fara illa. Målet med samverkansforumet är att satsningen ska vända frånvaro till närvaro så att fler elever når godkända betyg i årskurs 9.

Som nämnt i avsnitt 4.3.1 erbjuds även insatsen SIG, vilken genomförs i samverkan mellan socialtjänstens förebyggande ungdomssamordnare, skolan, Polismyndigheten samt fritidsverksamheten. Samverkansforumet beskrivs i en av socialtjänsten framtagna riktlinje med tillhörande rutin²⁵. Av riktlinjerna framgår syfte med insatsen,

---

²³ Även polis deltar vid träffarna

²⁴ Förkortning för Alkohol, Narkotika, Dopning och Tobak

²⁵ Riktlinjer för sociala insatsgrupper, SIG (framgår ej datum) samt Rutin – sociala insatsgrupper (SIG) 2020-08-20

Skövde kommun

Granskning av förebyggande insatser till barn och unga

2023-10-23

målgrupp, information om arbetsgrupp och styrgrupp samt en ansvarsfördelning mellan representanterna i arbetsgruppen.

Kommunen tillämpar även *SAMS – samverkan socialtjänst och skola*, en modell som syftar till att säkerställa en obruten skolgång för placerade barn och unga i de fall placeringen medför skolbyte. SAMS-modellen som består av en publikation med information, råd och checklistor för uppföljning, är framtagen av Skolverket, Socialstyrelsen samt Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM). Modellen ska utgöra ett konkret stöd för samverkan mellan socialtjänst och skola vid placeringar, och innehåller fyra olika faser. Dessa är insatser inför placering, under placering, inför avslut samt uppföljning. Enligt uppgift som framkommer vid intervju utgör detta ett bra stöd till såväl socialtjänst som skolverksamheten.

I intervjuer framgår en gemensam bild av att samverkan mellan sektor socialtjänst och skolverksamheten har intensifierats under året, i linje med de satsningar som nämns ovan. Däremot uppges att samverkan med de fristående skolorna kan förbättras. Samverkan mellan socialtjänsten och friskolan förekommer framför allt vid behov, och följer för närvarande ingen systematik i form av dokumenterade rutiner. I intervju uppges även att samverkan på strukturnivå, det vill säga på politisk nivå, kan intensifieras. Vid tidpunkten för denna granskning finns enligt uppgift inget särskilt forum för samverkan mellan socialnämnden och barn- och utbildningsnämnden rörande granskningsområdet. Samtidigt uppges att det under 2022 inrättats en *Beredning medborgare och folkhälsa* med ansvar att bereda ärenden inom bland annat barn- och ungdomspolitik. I instruktionen för beredningen²⁶ framgår att socialnämnden och barn- och utbildningsnämnden representeras av ordförande och andra vice ordförande i respektive nämnd. Enligt uppgift sker framför allt samverkan på nämndnivå genom denna beredning.

4.4.2 Övriga samverkansforum

De förebyggande ungdomssamordnarna träffas två gånger per termin i "Ungdomssamverkan", där även andra representanter som arbetar med ungdomar från sektor socialtjänst deltar för informationsutbyte. Ungdomssamordnarna träffar även handläggare på barn- och unga samt Locus vid behov. Samverkan mellan ungdomssamordnare och Locus tillsammans med områdespolisen och ungdomspolisen sker var tredje vecka. För detta finns en av socialtjänsten upprättad rutin²⁷. Av rutinen framgår att polisen lämnar över de anmälningar som inkommit till socialtjänstens förebyggande ungdomssamordnare.

Av dokumentet *Beskrivning av arbete förebyggande ungdomssamordnare* framgår att samverkansmöten med fritidsverksamheten genomförs en gång per termin där de förebyggande ungdomssamordnarna besöker mötesplatsernas arbetsplattsträffar. Av dokumentet framgår även att det finns ett samarbete med andra kommuner i

²⁶ Instruktion Beredning medborgare och folkhälsa, beslutad av kommunfullmäktige 30 maj 2022 § 78/22.

²⁷ Förebyggande ungdomssamordnare Rutin polisträffar, 2019-05-02

Skövde kommun

Granskning av förebyggande insatser till barn och unga

2023-10-23

Skaraborg²⁸, där fältsekreterare (förebyggande ungdomssamordnare i Skövde) träffas för att utbyta erfarenheter.

4.4.3 Samverkansavtal och överenskommelser

I intervju uppges att såväl socialtjänsten som skolverksamheten har diverse samverkansavtal mellan parter som ska arbeta i samverkan avseende barn som far illa eller riskerar att fara illa. Bland annat finns en samverkansöverenskommelse mellan sektor socialtjänst, Skövde kommun och deltagande vårdcentraler i kommunen²⁹. Av samverkansavtalet framgår mål för familjecentralen, ansvarsfördelning samt villkor för avtalet. Utöver detta finns samverkansavtal³⁰ för Barnahus Skaraborg och Resurscentrum Heder Skaraborg³¹. Barnahus Skaraborg respektive Resurscentrum Heder har barn och unga som målgrupp. Avtalet reglerar det samarbete som ska ske mellan Skövde kommun, samverkanskommunerna³², Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, och Skaraborgs sjukhus. Vidare finns även avtal mellan Skövde kommun och Västra Götalands region³³ avseende samverkan vid ungdomsmottagningen där det framgår att verksamheter inom avtalet ska erbjuda insatser i form av rådgivning och uppsökande arbete. Utöver detta ingår kommunen i en överenskommelse mellan Västra Götalands samtliga kommuner och Västra Götalandsregionen³⁴ avseende samverkan för barns- och ungas hälsa. Av överenskommelsen framgår bland annat huvudmännens ansvar, struktur för samverkan och information om anmälningsplikt.

Vid intervju framförs att kommunen även ingår i *Partssamverkan Barn och Unga, Vårdsamverkan Skaraborg*³⁵, vars syfte är att nå en effektiv samverkan i frågor som berör samtliga parter. I partssamverkan ingår representanter från primärvård, regionhälsa, skola och förskola, elevhälsa, socialtjänst samt folkhälsoenhet. I intervju uppges att chefer från sektor socialtjänst och sektor barn- och utbildning ingår i representantgruppen. Gruppen träffas minst fyra gånger per år.

4.4.4 Bedömning

En viktig del av det förebyggande arbetet är att det finns en fungerande samverkan mellan socialtjänsten och skolverksamheten. Granskningen visar att det finns ett etablerat samarbete genom olika övergripande samverkansforum, såsom *Gemensamma krafter* och *Sociala insatsgruppen*. Vi konstaterar även att arbetet med samverkan intensifierats under året, och att kommunen befinner sig i uppstart av

---

²⁸ Skövde, Mariestad, Tibro, Falköping, Götene, Lidköping och Töreboda

²⁹ Samverkansavtal Familjecentralen kärnan, underskrivet 2020-12-29

³⁰ Dokumentet är digitalt signerat 2023-05-24

³¹ Syftet med Resurscentrum Heder är dels att erbjuda stöd till yrkesverksamma som möter en utsatt målgrupp, dels erbjuda stöd och rådgivning till målgruppen.

³² Essunga, Falköping, Grästorp, Gullspång, Götene, Hjo, Karlsborg, Lidköping, Mariestad, Skara, Tibro, Tidaholm, Töreboda, Vara

³³ Avtal signerat 2018-12-17

³⁴ Senast justerat 2023-01-01

³⁵ Antagen uppdragshandling 2019-10-17

Skolsocialt team. Detta för att ytterligare skapa samverkan mellan viktiga funktioner för att tidigt fånga upp barn och ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa.

Vi ser att den samverkan som finns mellan socialtjänst och skolverksamheten för närvarande till mestadels omfattar skolan i kommunal regi, medan samverkan med de fristående skolorna inte sker lika strukturerat. Utöver intern samverkan mellan socialtjänst och skolverksamheten finns även övergripande samverkansforum där kommunen ingår. Vi konstaterar även att det för närvarande inte finns något formaliserat samverkansforum för samverkan på strukturnivå, det vill säga politisk nivå.

Utifrån ovanstående iakttagelser bedömer vi att det finns rutiner för samverkan mellan socialtjänst och skolverksamheten. Dock påpekar vi att samverkan med skolor i fristående regi kan intensifieras, likväl som samverkan på politisk nivå.

4.5 Uppföljningsarbete

4.5.1 Socialtjänsten

I intervju uppges att uppföljning av hur många anmälningar som inkommit sker löpande i verksamheten, och dokumenteras i ett verksamhetssystem månadsvis. Inom ramen för granskningen har vi tagit del av statistik över orosanmälningar från 2021 och 2022. Av statistiken framgår vem som skickat anmälan och antal inkomna anmälningar. Även orsak till anmälningarna framgår av statistiken.

Under perioden 2021-01-01 – 2021-12-31 inkom 1875 anmälningar. Det noteras att flest anmälningar inkommit från privatpersoner, antingen anonyma eller namngiven³⁶ (436), följt av polis (427) och skola/skolbarnomsorg (251). Som tidigare nämnts uppges i intervju att socialtjänsten får in färre anmälningar från förskolan. Av statistiken framgår att elva anmälningar inkommit från förskolan. Av statistiken framgår att de vanligaste orsakerna är alkohol- eller drogmisbruk hos vårdnadshavare eller närstående följt av relationskonflikter, vanvård och våld inom familjen. Av 1875 anmälningar har 430 utredningar inletts.

Under perioden 2022-01-01-2022-12-31 har totalt 1916 anmälningar inkommit. Det noteras att flest anmälningar inkommit från polisen (488) följt av skola/skolbarnomsorg (315) och annan privatperson (234). Från förskolan har 22 anmälningar inkommit. De vanligaste orsakerna för anmälningar under 2022 var likt 2021 alkohol- eller drogmisbrukrelaterade följt av vanvård och annan brottslighet hos barnet/ungdomen. Av totalt 1916 anmälningar har 477 utredningar inletts. Det noteras att såväl anmälningar som utredningar ökat under åren.

Enligt uppgift finns ännu ingen sammanställning kring orsak till anmälan och vem som har anmält för 2023, med hänvisning till att detta sammanställs vid årsskiftet. Dock uppges att det per september 2023 inkommit 1223 orosanmälningar.

---

³⁶ Det görs ingen uppdelning på anonyma och namngivna privatpersoner i statistiken

Skövde kommun

Granskning av förebyggande insatser till barn och unga

2023-10-23

År	Antal anmälningar	Antal inledda utredningar
2021	1875	430
2022	1916	477
2023 (jan-sept)	1223	Framgår ej

En målgruppsinventering genomförs vartannat år för att undersöka problematiken kopplat till barn som riskerar att fara illa. Baserat på resultaten får socialtjänsten en indikation på vilka insatser som behövs framgent. Den senaste målgruppsinventeringen³⁷ genomfördes under 2022, vars syfte var att på en gruppnivå få en bild av de barn och unga som var aktuella för utredning och biståndsbedömda insatser inom Barn- och ungdomsavdelningen. Inventeringen genomfördes i enkätform och riktade sig till handläggare inom socialtjänsten. Enkäten bestod av frågor avseende riskfaktorer, liknande kommuner samt faktafrågor om barnens ålder, kön och boendesituation. Inventeringen visade bland annat att de tre vanligaste problemen hos barn som far illa eller riskerar att fara illa är psykisk ohälsa, att de har bevittnat våld i det egna hemmet samt skolrelaterad problematik i form av skolk och motivationsbrist. Inventeringen innehåller en analys och jämförelser av den statistik som framkom av enkäten, men innehåller ej någon särskild utvärdering eller analys av vilka resultat och effekter insatser socialtjänsten erbjuder har gett på en aggregerad nivå. Enligt uppgift har resultaten från inventeringen rapporterats till nämnd. Av protokoll framgår ej när detta skett.

Av socialnämndens internkontrollplan för 2023³⁸ framgår följande kontrollområden med koppling till granskningsområdet:

- Utredning slutförs inte inom fyra månader
- Att verkställighet av beslut om uppföljning inte görs

Utöver ovanstående kontroller genomför socialtjänsten även egenkontroller, där efterlevnad av rutiner och riktlinjer undersöks. Enligt uppgift görs ingen särskild uppföljning på individnivå, utan den systematiska uppföljningen syftar till att undersöka om insatserna på en generell nivå ger effekt. I intervju uppges att sektorn tillsammans med nämnden diskuterat huruvida en slumpmässig egenkontroll ska genomföras på individärenden och rapporteras till nämnd, men att politiken ej bedömt detta som nödvändigt.

Av socialnämndens kvalitetsberättelse för 2022³⁹ framgår att fyra egenkontroller ej

³⁷ Målgruppsinventering 222 Barn och unga, november 2022

³⁸ Finns integrerad i socialnämndens verksamhetsplan för 2023–2025

³⁹ Beslutad av socialnämnden 2023-03-30 § 19/23

godkänts. Av dessa går två att härleda till barn- och ungdomsärenden. Bland annat framgår att vissa barn- och ungdomsärenden ej klarat den lagstadgade gränsen på 4 månader gällande slutförande av utredning, samt att förhandsbedömningar på barn ej slutförts inom 14 dagar.

Vad gäller uppföljning till nämnden presenteras information om placerade barn två gånger per termin. Nämnden får även uppföljning avseende de kontrollområden som finns i internkontrollplanen årligen. I intervju uppges dock att nämnden inte efterfrågat någon särskild uppföljning avseende specifikt uppsökande och förebyggande insatser till barn och unga. Samtidigt uppges att socialnämndens behandlingsutskott tar del av uppföljning avseende orosanmälningar där barnets namn, personnummer och orsak till ärende framgår. Socialnämnden får enligt uppgift även information om antal orosanmälningar en gång om året. Baserat på protokoll har nämnden ej delgetts någon information om förebyggande arbete för barn och unga under perioden 2023-01-26-2023-04-27. Protokoll under perioden 2023-05-25 – 2023-09-07 visar däremot att nämnden delgetts information om hantering av orosanmälningar av barn samt information om uppstart för Mini-Maria, om Skolsociala Team, om Resurscenter Heder samt informerats om verksamheten på Familjecentralen Symfoni. Utöver detta har nämnden delgetts verksamhetsberättelse samt kvalitetsberättelse för föregående år där det framgår vilka insatser som vidtagits under det gångna året. Protokollsgranskningen visar ej några särskilda vidtagna beslut utifrån den information som presenterats.

4.5.2 Barn- och utbildning

I barn- och utbildningsnämndens internkontrollplan för 2023⁴⁰ finns ett antal identifierade risker som härleds till att ett barn kan fara illa. Kontrollplanen innehåller ett antal kontrollområden avseende att anmälan om kränkande behandling inte utreds skyndsamt, att kränkningen ej upphör samt att elevens frånvaro inte utreds skyndsamt.

Vi har inom ramen för granskningen ej mottagit någon dokumentation avseende analyser och utvärdering kopplat till efterlevnad av rutiner vid orosanmälan och anmälningskyldigheten. Därtill innehåller internkontrollplanen för 2023 ej några kontrollpunkter kopplat till detta. Enligt uppgift diskuteras detta i olika forum vid behov och i nära samarbete med socialtjänsten. Vidare uppges att lokala insatser kan genomföras på arbetsplatsträffar (APT) vid behov.

4.5.3 Bedömning

Vi konstaterar att det förs statistik avseende anmälningar, där det även framgår vem som har anmält, orsak till anmälan och antal inledda utredningar. Vidare genomförs en målgruppsinventering med syfte att undersöka problematiken kopplat till barn som riskerar att fara illa. Sammanställning av statistik genomförs årsvis och målgruppsinventeringen sker vartannat år. För 2023 finns därmed ingen sammanställd

---

⁴⁰ Finns integrerad i barn- och utbildningsnämndens verksamhetsplan för 2023–2025

Skövde kommun

Granskning av förebyggande insatser till barn och unga

2023-10-23

statistik avseende orosanmälningar som även beskriver vem som har anmält, orsak till anmälan samt antal inledda utredningar.

Granskningen visar att nämnden sporadiskt tar del av information rörande de insatser som genomförs men att uppföljningen inte följer någon systematik, och har utifrån protokollsgranskningen inte lett till några särskilda nämndbeslut. Vi konstaterar att det görs en systematisk uppföljning på generell nivå, men att det inte görs slumpmässiga kontroller eller stickprov på individärenden som rapporteras till nämnd. Vidare ser vi att kontroll av efterlevnad av anmälningsskyldigheten och rutiner för orosanmälan inom skolverksamheten ej följs upp inom ramen för den interna kontrollen. Enligt uppgift förekommer uppföljning av detta vid behov. Därtill konstaterar vi att det för närvarande finns en avsaknad av tydliga arbetssätt för att utvärdera erbjudna insatsers resultat och effekt på en aggregerad nivå.

Med anledning av ovanstående iakttagelser bedömer vi att det systematiska arbetet med analys, utvärdering och uppföljning gällande målgruppens utveckling, insatsers effekt samt efterlevnad av rutiner kopplat till orosanmälan och anmälningsskyldigheten behöver utvecklas.

5 Slutsats och rekommendationer

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att socialnämnden respektive barn- och utbildningsnämnden delvis säkerställt att det finns ett fungerande uppsökande och förebyggande arbete med barn och unga som riskerar att fara illa. Vi bedömer att det finns förbättringsområden.

Vår granskning visar att såväl socialnämnden som barn- och utbildningsnämnden erbjuder insatser av uppsökande och förebyggande karaktär. Det finns rutiner för orosanmälan samt rutiner för misstanke vid brott eller drogmissbruk, men dessa kan utvecklas till att även inkludera information om hur oro ska hanteras vid eventuell misstanke om våld och hedersproblematik.

Granskningen visar att det till viss del finns utarbetade arbetssätt för att informera om anmälningsskyldigheten, exempelvis ingår det till viss del i introduktionsprogrammen vid nyanställning inom sektor socialtjänst. Dock saknas motsvarande i introduktionsprogram för nyanställda inom skolverksamheten. Vi konstaterar vidare att riktade informationsinsatser avseende anmälningsskyldigheten till personal i skolverksamheten sker på förekommen anledning, och därmed ej systematiskt. Vad gäller information till allmänheten om det uppsökande och förebyggande arbetet ser vi att det finns information om detta på kommunens externa hemsida. Dock ser vi att det inte genomförs särskilda informationsinsatser till allmänheten för att upplysa om socialtjänstens uppsökande och förebyggande arbete i någon större utsträckning.

Granskningen visar att det finns ett etablerat samarbete genom olika övergripande samverkansforum mellan socialtjänsten och skolverksamheten, likväl som samverkan med andra funktioner i samhället och med andra kommuner. Vi ser att den samverkan som finns mellan socialtjänst och skolverksamheten för närvarande till mestadels omfattar skolan i kommunal regi, medan samverkan med de fristående skolorna inte sker lika strukturerat. Detsamma gäller för samverkan på strukturnivå, det vill säga politisk nivå.

Vi bedömer även att det finns förbättringspotential avseende uppföljning av arbetet med orosanmälningar, utvärdering av resultat och effekter av de insatser som erbjuds samt kontroll av efterlevnad av rutiner kopplat till orosanmälan och anmälningsskyldigheten behöver utvecklas.

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi både socialnämnden och barn- och utbildningsnämnden att:

- Säkerställa att det finns rutiner för hantering av orosanmälningar vid misstanke om våld och hedersrelaterat våld.
- Systematisera informationsinsatser till personal i skolverksamheten för att säkerställa att samtliga medarbetare har kännedom om anmälningsskyldigheten och de insatser som socialtjänsten erbjuder.
- Säkerställa samverkan med samtliga skolor i kommunen, även de som utförs i fristående regi.

Skövde kommun

Granskning av förebyggande insatser till barn och unga

2023-10-23

- Tillse att det finns en ändamålsenlig samverkan rörande förebyggande och uppsökande insatser på politisk nivå.

Vi rekommenderar socialnämnden att:

- Tillse att allmänheten erbjuds riktade informationsinsatser för att upplysa om socialtjänstens förebyggande insatser och möjligheten att göra orosanmälningar.
- Säkerställa att uppföljning av arbetet med orosanmälningar sker systematiskt och löpande under året och att resultatet ligger till grund för verksamhetsutvecklingen.

Vi rekommenderar barn- och utbildningsnämnden att:

- Säkerställa att personal inom skolverksamheten vid introduktion informeras om anmälningsskyldigheten.
- Tillse att kontroll av efterlevnad av rutiner kopplat till rutiner vid orosanmälan och anmälningsskyldigheten genomförs systematiskt.

Datum som ovan

KPMG AB

Hannah Klarkner
Kommunal revisor

Suzan Bakan
Kommunal revisor

Joakim Hackström Larsson
Kommunal revisor

Mikael Lind
Certifierad kommunal revisor
Kundansvarig

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

6 Bilagor

6.1 Bilaga A – Socialtjänstens insatser

Våra insatser

S = Stöd du kan välja själv
B = Bistånd

0-6	<p>Familjecentralen Symfoni</p> <ul style="list-style-type: none"> - Öppen verksamhet S - ICDP (Vägledande samspel) S - Föräldragrupp; Unga föräldrar S - Umgängesstöd B - Kojan 7-19 år S (+B) - SFI för föräldralediga S - Föräldrarådgivning S - Förälder i nytt land S 	<p>Familjecentralen Kärnan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Öppen verksamhet S - ABC (Alla Barn i Centrum 3-6 år) S - Kojan 7-19 år S (+B) - SFI för föräldralediga S - Föräldrarådgivning S - Förälder i nytt land S 	
0-12	<p>Lundvivegården</p> <ul style="list-style-type: none"> - Familjestöd (COS-P, Marte Meo, Tejping, rePULSE, Hanna & Theo, Spådbarnsmassage) S - Familjebehandling (COS-P, Marte Meo, Tejping, Theraplay, PYC, rePULSE, Hanna & Theo, Spådbarnsmassage – SDQ, ASQSE, MIM) B 		
0-20	<p>Nätverkssamordnare</p> <ul style="list-style-type: none"> - Resursmöte/SIP S - ABC Alla barn i Centrum (7-12 år) S - ABC Tonår (13-19 år) S - Komet (KOMmunikationsMETod 12-18 år) S <p>Barnahus (0-18 år)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Krisstöd S 	<p>Socialsekreterare Familjehemssekreterare</p> <ul style="list-style-type: none"> - Råd och stöd (inkl Kojan och Kärngruppen) B - Kontaktperson B - Kontaktfamilj B - Familjehem B - HVB – Orion eller externt B 	<p>Familjerätt (0-18 år)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Familjerättslig rådgivning S - Samarbetssamtal S - Avtal S - Informationssamtal inför ev tvist i domstol S <p>OBS!</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kojan 7-19 år, se 0-6 år ovan - Trappan 4-18 år, se Familjeteamet 13-20 år
13-20	<p>Förebyggande ungdomssamordnare</p> <ul style="list-style-type: none"> - SIG (Sociala insatsgrupper) S - Medling vid brott S - Samtal och lotsning S - Föräldrawebben (11-17 år) S 	<p>Locus</p> <ul style="list-style-type: none"> - Råd, stöd och behandlingsinsatser vid risk- och missbruksamt vid kriminalitet S+B (MET, CPU, A-CRA, CRAFT, HAP, rePULSE, Ett nytt vägval, Att gå vidare 1, 2, 3, ADAD, AUDIT, DUDIT, ASI, PIKT) - Familjebehandling med KBT B 	<p>Familjeteamet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Familjestöd (rePULSE, COS-P, Hanna & Theo) S - Familjebehandling (rePULSE, COS-P, Hanna & Theo, Trappan 4-18 år) B <p>HVB - Orion (13-20 år) B</p> <ul style="list-style-type: none"> - rePULSE - ADAD
18+	<p>Familjerådgivning</p> <ul style="list-style-type: none"> - Samtalshjälp S - BIFF (Barn i Föräldrars Fokus) S - Separationsgrupp S 	<p>Öppenvård Beroendeproblematik</p> <ul style="list-style-type: none"> - Beroendebehandling - strukturerade stöd/behandlingsamtal (HAP, CRA, MET, AP, Spelprogrammet) B - Psykosocialt stöd för personer med beroendeproblematik B - Anhörigstöd (CRAFT) S 	<p>Sysselsättning m.m</p> <ul style="list-style-type: none"> - Catch Up (18-30 år) B - Ung Arena (15-25 år) S - Actus B - SolNavet S <p>Boende</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bostadssökande S - Boendestöd B - Bostad med särskild service B - Stödboende för personer med beroendeproblematik B - Träningslägenhet B
ÖVRIGT	<p>Anhörigstöd (SVO)</p> <ul style="list-style-type: none"> - T ex medmänskliga samtal, gruppverksamhet för barn/unga respektive vuxna, taktill massage. S 	<p>Våld i nära relation</p> <ul style="list-style-type: none"> - Samtalsstöd, skyddat boende (SSO) S+B - Utväg Skaraborg S 	